

יוסף חסדי ורחל

1615

נערך ויוצא לאור ע"י "חסדי יוסף ורחל" (בהשתתפות כולל 'חוני המעליל')
 העלון לע"נ אבי מורי ר' יוסף בר אסתר סוסיס ז"ל שנלב"ע ביום ז' סיון התשנ"ב
 ואימי מורתי רחל בת איזה סוסיס ע"ה שנלב"ע ביום כז' מרחשון התשע"ז

"נפש שפלה, עין טובה, רוח נמוכה"

המשנה באבות מסכמת את פרשתנו במשפטים ספורים: "כל מי שיש בו שלשה דברים הללו הוא מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים הוא מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה – מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה ורוח גבוהה ונפש רכה – מתלמידיו של בלעם הרשע. את ההבדל בין תלמידי אברהם אבינו לתלמידי בלעם הרשע מסבירים חז"ל באמצעות שלש מידות רעות באדם העלולות למורדו מן העולם: הקנאה, התאוה והכבוד. מידות שליליות אלה היו חלק מאופיו של בלעם. "עין רעה" – מסביר היעב"ץ – זוהי העין היוצרת קנאה, ומתכוננת בשני מתוך תחושה שכל אשר שייך לו נראה תמיד הרבה מדי, ומה ששייך למתכונן עצמו נראה תמיד מעט מדי. בלעם הרודף בצע כסף, היה נגוע במידה רעה זו של קנאה, את עינו הקנאית ביטא ברמז לכמהתו למלא את שליחות מלך מואב רק "אם יתן לי בלל מלא ביתו כסף וזהב". "רוח גבוהה" – על פי פירושו הרמב"ם בלעם הוא אשר מעיד על עצמו כי "שומע אמרי אל", הוא אשר מסוגל להאזין לדבר ה' המדבר אליו, ובוודאי אלו הם דברי יוהרה והתפארות עצמית.

"נפש רכה" – מתארת את תאוות הלב של בלעם. כפי שהז"ל העידו עליו, וכפי שמסביר המאורי בפירושו למשנה אתה רואה "ממה שיעץ לבלל להפקיד כל נשי מלכותו כדי לזנות עם ישראל, כי לולא הפצו בניאוף זה לא היה יועץ כן, כי עצת אדם נמשכת אחר טבעו...". את הדיכוי ממידות מנוגות אלו, מסמלים תלמידיו של אברהם אבינו. "עין טובה" – ששמחים בחלקו של כל אחד, ללא קנאה וללא שנאה. "רוח נמוכה" – שכן אברהם העיד על עצמו כמלווא העונה "ואנכי עפר ואפר", ו"נפש שפלה" – שפרש מתאות החיים. מידותיו של אברהם אבינו מנוגדות לקנאה התאוה והכבוד המוציאים את האדם מן העולם.

יוצא אפוא, שאברהם מסמל את מוחות הטוב, ובלעם להיפך את מוחות הרע. על כן התנא בא ללמדנו, אם רוציך לדעת מהו מצבך מבחינה רוחנית, בחן את עצמך להיכן אתה שייך, בעצת מי תלך, בעצת מידותיו של אברהם או של בלעם. קל לבדוק זאת על פי שלש מידות אלה ותוכל לסווג את עצמך עם תלמידיו של מי אתה מזדהה. אולי לזאת רמזה התורה כי שניהם, גם אברהם וגם בלעם יצאו לדרך עם שני נערים. אצל בלעם נאמר: "ושני נערי עימו". ואצל אברהם נאמר: "ויקח את שני נעריו איתו". שניהם לקחו עימם את סגולותיהם. כי המילה "נער" רומזת על מידות אלה נפש שפלה, עין טובה, רוח נמוכה – אלו נערי אברהם. ואילו אצל בלעם להיפך, נפש רכה, עין רעה, רוח גבוהה. אם תבחן את מידותיך תמצא לאיזה "נער" אתה שייך לנערי אברהם או ח"ו לנערי בלעם.

העלון לע"נ
 דודי שלמה סוסיס בר אסתר ז"ל שנלב"ע י"ד תמוז
 תשס"ג. כ.ה.

מתפלל

שבת יבי תמוז ה-תשפ"ו
 פרשה: בלק
 הפטרה: והיה שארית
 הכרזת תענית
 צום שבעה עשר בתמוז
 ביום חמישי סיום הצום
 בשעה: 10: 20

הדלקת נרות - 19:32
 צאת השבת - 20:25
 ר"ת: 21:21

הדלקת נרות בשבת הבאה 19:32

מינח	בלק
4:05 <	4:02
4:12 <	4:09
5:40 <	5:38
12:47 <	12:46
13:23 <	13:22
19:54 <	19:54

הנהגות מרן

"תפילין"
 הורה לבנו הרה"ג ר' יצחק שליט"א כשהוציא לאור סידור "חזון עובדיה" שבנוסח הקדיש יהיה כתוב "ולעלמי עלמיא" עם אות ו' להחזיר עטרה ליושנה. וכן עשה.
 מנהגו לומר: תקבל צלותנא ובעותנא עם צלותהון ובעותהון דכל בית ישראל. ושכן מנהג ארץ ישראל לכלול עצמו עם כלל ישראל.
 בקדיש על ישראל מנהגו לומר: יהא לנא ולכוון ולהון".

העלון לרפואת
 מנשה בן דוד ובריה
 מרת אחוה יצנה בת רחל
 ולע"נ תמי' ז' שלום בר עמחה ז"ל
 חמותי מרים בת רחל ע"ה
 הרוצה להקדיש את העלון או חלקו
 בטל... 052-5079555

"עמדותי שם, בבית דין של מעלה", סיפר הישיש בקול רועד, "וראיתי כיצד מלאכים צחורים מספרים בזכויותיי ובמעשיי הטובים. בסופו של דבר הורו דייני בית דין של מעלה לאותם מלאכים ללוותני למקום מושבי בגן עדן". "נשמתי טסה מבית הדין לגן עדן", המשיך הישיש ודמעות התרגשות הציפו את עיניו הזקנות, "שם ראיתי את המקום המופלא המוכן בעבורי. אולם מה מאוד נדהמתי לגלות כי לצדי עומדת חופה גדולה ומפוארת עד מאוד".

"כאשר שאלתי למי מיועדת חופה זו, נעניתי כי היא מוכנה בעבור רבי עמרם אבורביע, מירושלים עיר הקודש", אמר הישיש, והוסיף, "אודה ולא אבוש, כי תמהתי תמיהה רבתי באוזני המלאכים שהשמיעוני זאת, וכך אמרתי להם: והלא מכיר אני את רבי עמרם מירושלים, והוא צעיר לימים, כבן ארבעים שנה בסך הכול. ואילו אני, הלא ישיש ובא בימים הנני. הכיצד זה נקבע מקומו של החכם הצעיר לצדי ?

"יודע אתה מה השיבוני המלאכים" ? נעץ הישיש עיניו ברבי עמרם, שעמד כל העת מסומר למקומו, פניו חיוורות כסיד, "הם אמרו לי כי אמנם צעיר אתה לימים, אבל לפני שלוש שנים פדית יהודי מן השבי, ובעשותך כך, זכית למעלה גדולה בעולם העליון".

"עתה מבקש אני לדעת האם אכן נכון הדבר ? האם החלום, חלום אמת הוא, או שמא חזיון תעתועים" ? חתם הישיש דבריו.

לרגעים מספר שררה בחנות הספרים דממה עמוקה, שנקטעה באחת, בקולו הרועם של חכם בכור ניסים.

"אמת ויציב", קרא בקול, "לפני שלוש שנים פדה רבי עמרם אבורביע את חכם ששון מן השביה, ואני מעיד על כך, כאן, בחנות זאת, החלה מגבית החירום שערך רבי עמרם, למענו של חכם ששון".

"ברוך הוא וברוך שמו", נשא הישיש ידיו אל על, וכתפיו רטטו בהתרגשות עזה, "ברוך הוא וברוך שמו שזימן לי שכן טוב בעלמא דקשוט...".

(שלושים וארבע שנים מאוחר יותר, ביום ו' בטבת שנת תשכ"ז. הסתלק הגאון רבי עמרם אבו רביע לבית עולמו, לחופה המופלאה המוכנה ומזומנה לו בגן עדן, בשכר מצות פדיון שבויים שקיים במסירות נפש בצעירותו, באותו יום ישיש של שנת. תר"ן, תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.)

העלון לרפואת והצלחת אליעזר אלקיים וכל משפחתו ישלם ה' פעולם אמן

הודעות מרכז "Shofar for Zion" פתוח בימים: א - ה פלא... 052-5079555

שיעורי לווין

לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
 כל מוצאי שבת אפשר לצפות בשיעורי הרש"צ ר' יצחק יוסף שליט"א בלוויין על מסך גדול
 בבית הכנסת אשר ב"שבט סופר"

מנויים: לקבלת העלון חינם במייל מידי שבוע שלח את המייל שלך למייל: SVISSA8@GMAIL.COM

חובת הדין

דיני שהייה בצליה ובאפיה ובקלי הבישול
ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

דיני שהייה בדברים המתבשלים במהרה

לו. הדין האמור לעיל בסעיף הקודם, שאסור להשהות סמוך לכניסת השבת תבשיל חי שדרכו להתבשל במהרה, אינו אלא כשמשחה תבשיל כזה על גבי אש גלויה, או על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה, אבל אם מניחו על גבי כירה גרופה או קטומה, או על גבי אש מכוסה בטס של מתכת, או על גבי פלאטה חשמלית, יש להקל בין כשסמוך לכניסת השבת עדיין לא התחיל התבשיל להתבשל כלל, ובין כשהתחיל להתבשל ועדיין אינו ראוי לאכילה, וכל שכן אם סמוך לכניסת השבת כבר נתבשל באופן שראוי לאכילה מדוחק.

שהייה בקלי הבישול המונחים בתנור שפיו סתום

לו. בדין המבואר לעיל (סעיף לה) שאסרו חכמים להניח בתנור סמוך לכניסת השבת תבשיל חי שדרכו להתבשל במהרה, אם הכניס את הקדרה שבה דברים המתבשלים במהרה לתוך תנור שאינו גרופ או קטום, וקודם כניסת השבת טח את פי התנור בטיט, למנהג האשכנזים יש להקל להשהותה, מפני שכל שטח פי התנור בטיט אין לחוש יותר לשמא יחתה בגחלים.

ולמנהג הספרדים ועדות המזרח, יש אומרים שאפילו טח פי התנור בטיט אין הדבר מועיל כלל, ויש חולקים ואומרים שאף למנהג הספרדים ועדות המזרח, כל שטח פי התנור בטיט, יש להקל להשהותה. ולענין תנור נעול במנעול, עיין במה שנתבאר בזה לעיל (סעיף י). ולענין תנור שהוציאו ממנו את כפתורי ההפעלה, עיין במה שנתבאר בזה לעיל (סימן רנג סעיף יא).

דין קלי הבישול שנתבשלו באיסור שהייה

לה. אם הניח סמוך לכניסת השבת תבשיל שדרכו להתבשל במהרה על גבי אש גלויה, או על גבי כירה שאינה גרופה או קטומה, ובאותה שעה עדיין לא התחיל התבשיל להתבשל, או שהתחיל להתבשל אבל עדיין לא נתבשל כשיעור מאכל בן דרוסאי, דהיינו שעדיין לא היה ראוי לאכילה אפילו מדוחק, אסרו חכמים לאכול מתבשיל זה בשבת, בין כשעשה כן במזיד, ובין כשעשה כן בשוגג, ואף במוצאי שבת אסור לאכול מתבשיל זה עד שיעבור שיעור זמן "בכדי שיעשו", דהיינו עד שיעבור זמן במוצאי שבת כשיעור הזמן הצריך לבישול תבשיל זה.

ה' "חטאתי כי לא ידעתי". הקשו המפרשים אם בלעם לא ידע, במה חטא? ולמדנו איפוא שאי – הידיעה עצמה היא חטא... והוא הדין לרב ולפרנס ציבור. הם חייבים לדעת על כל עני ועני, ועל כל עולה וקיפוח שסובלים בהם אנשי עירם. ועליהם לעמוד לימינם, לסעדם, לתומכם ולהציל כל עשוק. "הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתושב"

בדרך רמו פירש פסוק זה הגאון רבי דוד קצין זצ"ל, בספרו "ויאסוף דוד", שפסוק זה מרמז הוא אל מעלת התפילה בציבור, ורצונו לומר כשמתפללים ישראל בעשרה, כמנין "בדד", אזי ישכון הקדוש ברוך הוא ביניהם ושומע את תפילתם. ועוד יתירה על זה "ובגוים לא יתחשב". אזי אפילו כל הגוים עומדים עליהם לכלותם, אין הם נחשבים לכלום בעיניהם, כיון שהקדוש ברוך הוא שוכן בתוכם ושומע את תפילתם. "מה טבו אהליך יעקב"

"מה" הוא לשון ענוה, כפי שאמר משה וינחמו מה". ועל ידי מידת הענוה, מבאר בעל ה"בן איש חי", אז "טובו אהליך יעקב", כי הקדוש ברוך הוא אינו משרה שכינתו בישראל אלא בעבור שהם שפלים וענוים. ובדרך אחרת ביאר רבי אברהם משה דמרי זצ"ל בספרו "ישמח משה": כי הגה עיקר שלום הבית הוא כשתהיה האשה בעלת ענוה וחושבת בדעתה כי האישה – בעלה הוא העיקר, והוא זה שמנהיג את ביתו ועל פיו ישק דבר בדרך התורה והמצוות.

ולכן אם האשה היא בבחינת "מה", שהיא מתנהגת במידת הענוה, הגה היא תזכה ל"טובו אהליך יעקב", שבביתה תשרור השלום והשלוה, האחרון והשמחה לנצח. "ויאמר אלקים אל בלעם לא תלך עמם, לא תאור את העם"

ה' רצה, שבלעם לא יקלל את העם. אבל מדוע שלא ילך עמם? שילך, ואל יקלל, אלא, כותב רבינו עובדיה ספורנו ז"ל, הקב"ה הורה לו שלא ילך אפילו אם לא יקלל. ומדוע, כדי שלא יתן בהם עין רעה.

"לא תלך עמם לא תאור את העם כי ברוך הוא" יש מהראשונים שתמדהו למה מנע ה' יתברך את בלעם מהיותו מקלל את ישראל, ומה איכפת קללתו, אם ה' יברך את עמו בשלום?

הרב חיד"א מיישב זאת בספרו "נחל קדומים", בשם הקדוש רבינו שלמה אסתרוק ז"ל:

"לא תאור את העם" – לא היתה הכוונה שאם יקללם ישיגם נזק, כי הגה "לא ינום ולא ישן שומר ישראל". אבל כוונתו יתברך, שאם ח"ו ישיגם עונש מצד שיהטאו לעתיד, יאמרו שקללת בלעם גרמה ולא יחשבו כי חטאם גורם להם "כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מייסרך".

"אל נא תמנע מהלך אלי" כלל נקוט הוא בדינו ש"אין שליח לדבר עבירה". היינו שהמשלח אינו מתחייב על מעשה השליח (מכיון שקיימת הטענה "דברי הרב ודברי התלמיד, דברי מי שומעים?") והמעשה מתייחס אחר השליח, אלא אם כן השליח מקבל שכר עבור שליחותו שאז "יש שליח לדבר עבירה" והעבירה מתייחסת למשלח, שהיה השליח אינו הולך לעשות עבירה אלא ליתול שכר. לאור זאת מסביר רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל את דברי בלק לבלעם: "אל נא תמנע מהלך אלי" – אל לך לחשוש פן תינזק בכך שתהיה שליח לדבר עבירה, לקלל את ישראל, כי הרי "כל אשר תאמר אלי אעשה", אני אתן לך שכר מלא בעבור שליחותך, ואם כך שליחותך תתייחס אלי ולא תינזק בעטייה...

"ויאמר בלעם אל מלאך ה' חטאתי כי לא ידעתי" פעם הוכיח הגאון רבי חיים מצאנז זצ"ל, רב אחד על כך שאין הוא מתעניין במצבו המר של עני מתושבי עירו שפרנסתו נתפקחה ובני ביתו רעבים ללחם. והלה התנצל בפני רבי חיים כי לא ידע כלל על מצבו הקשה של העני.

תמה רבי חיים: האמנם תשובה זו לומר: "לא ידעתי"? הגה כשהשיב בלעם למלאך

"הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב"
מה פשר מילת ההקדמה: "הן"?
הנה כל האותיות מזדווגין אחת עם רעותה, חוץ משתי אותיות הללו, כיצד: א-ט הרי י. ב-ח הרי י.
ג-ז הרי י. ד-ו הרי י.
נמצה ה' לעצמה, וכן האות נ אין לה זוג. י-צ הרי ק. כ-פ הרי ק. ל-ע הרי ק. מ-ס הרי ק. נמצא נ' לעצמה
אמר הקדוש ברוך הוא: כשם ששתי אותיות הללו אינן יכולין להזדווג עם כל האותיות אלא לעצמן, כך ישראל אינן יכולין להזדווג עם כל העמים הקדמונים אלא לעצמן מפרשים, שאפילו שונא גזר עליהם לחלל השבת ומבטל את המילה או לעבוד עבודת כוכבים – הן נהרגים ואין מתערבים בהם, שנאמר "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב".
ומה אני עושה? כל שונא וכל אויב שיגזור עליהם גזירה, אני הורגו שנאמר "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה".